

Lidt Skibsfarts Historie.

Ved *N. M. Kromann.*

Indtil Jernbanerne kom til at gennemkrydse Landene og befordrede Gods og Personer fra det ene Sted til det andet, skete Samfærdselen — i alt Fald over længere Strækninger — udelukkende pr. Skib. Dagvogne og Dilligencer var kun et Supplement hertil og Befordring dermed dyrere end pr. Skib, da Vognene kun kunde medbringe begrænsede Partier. De mindre Købmænd i Varde og Ribe maatte hente Østersølandenes Frembringelser, f. Eks. Tjære og Hamp, pr. Vogn i Flensborg, hvortil Varerne var fragtet pr. Skib, medens de Handlende, der kunde hjemføre større Partier deraf, befragtede Skibe med fuld Ladning direkte fra Østersølandene. Skibene var ganske vist ikke store dengang, saa en Skibsladning set med Nutidens Forhold for Øje var kun ringe. Skibene, der gik paa Østersøen, rundt Skagen, var paa 15 à 20 Kommercelæster, og en Rejse fra St. Petersburg til Ribe varede ca. 1 Maaned, endog derover, ja Galeasen »Marie Kirstine« af Sønderho, 16 K.-Læster drægtig, var endog i Efteraaret 1802 3 Maaneder om Rejsen fra Rusland til Sønderho. Skibet var bestemt for Portugal med en Ladning bestaaende af Hamp, Potaske og Pibestaver (til Vinfade), men Modvind og Havari tvang Skibet at søge Nødhavn i Sønderho, hvor Ladningen blev oplosset og solgt ved Avktion.

Oversøiske Frembringelser: Kolonial, Tobak, Vine,

Kaffe m. m. samt rinske og hollandske Artikler: Møllesten, Fliser, Stentøj, Klinker (smaa Mursten), Ost m. m. hentedes i Tiden til omkring 1741 hjem med Skibe hjemmehørende i Ho, Oksby og Hjerting og med et Par enkelte fra Ribe, og fra 1741, i hvilket Aar Fanøboerne købte deres Ø af Kronen, tillige af Fanø-Skibe, der ogsaa, efter at den holstenske Kanal i 1784 var gennemført, gik igennem denne for at drive Fragtfart paa Østersøen.

Varde og Ribe, der som bekendt sank ned til at være Smaabyer, havde efterhaanden ikke Raad til at holde Skibe i Søen eller opretholde Import- og Eksporthandelen, og da vi kommer til 1735, har Ribe kun et Skib, hvis Fører »kun er af ringe Vilkaar og ejer i sit Skib kun en ringe Part og sælger Øl og Brændevin« hedder det i Stiftamtmand Gabells Indberetning. Varde har derimod ikke et eneste Skib.

Skipperne i Ho, Oksby og Hjerting havde i 1688 faaet Bevilling til at drive Sejlads, og de har sikkert konkurreret Varde ud, den gjorde alle mulige Anstrængelser for at faa Skipperne til at nedsætte sig i Varde, men længe uden Resultat. Endeligt fik Byen dog udvirket — ligesom Ribe — at alle Skippere i Amtet boende uden for Byerne skulde løse Borgerskab i nærmeste Købstad og deltage i visse af Byernes Udgifter. Denne Forpligtelse holdt sig til Næringsloven af 1857 afløste den.

I ovenanførte Indberetning fra Gabell af 1735 opgives nu Antallet af de i Varde Tolddistrikt værende Skibe:

En Pinche, Skipper Knud Boysen, Ho, drg. 16 Læster, 22 Aar gammel.

En Galiot, Skipper Hans Kiern, Hjerting, drg. 16 L., 7 Aar gl.

En Smakke, Skipper Knud Riisbøll, Hjerting, drg. 13 L., 5 Aar gl.

En Smakke, Skipper Jens Jacobsen, Ho, drg. 12 L.,
6 Aar gl.

En Smakke, Skipper Niels Jessen, Hjerting, drg. 11½ L.,
7 Aar gl.

En Smakke, Skipper Hans Hansen, Hjerting, drg. 10 L.,
23 Aar gl.

En Smakke, Skipper Peder Riisbøll, Hjerting, drg. 8 L.,
22 Aar gl.

En Smakke, Skipper Hans Jensen, Hjerting, drg. 6½ L.,
30 Aar gl.

En Smakke, Skipper Jens Nielsen, Ho, drg. 6 L.,
20 Aar gl.

En Smakke, Skipper Gravers Iversen, Ho, drg. 6 L.,
19 Aar gl.

En Smakke, Skipper Mads Andersen, Hjerting, drg. 5 L.,
17 Aar gl.

En Skude, Skipper Søren Boysen, Ho, drg. 7 L.,
2 Aar gl.

En Skude, Skipper Terkel Hansen, Ho, drg. 5 L.,
30 Aar gl.

En Skude, Peder Bertelsen, Ho, drg. 4½ L., 22 Aar gl.

En Skude, Skipper Hans Larsen, Ho, drg. 4½ L.,
20 Aar gl.

En Baad, Svend Vestesen, Hjerting, drg. 2 L., 29 Aar gl.

Ialt 16 Skibe gennemgaaende ret gamle, men efter Da-
tids Forhold en anselig Flaade, hjemmehørende i et en-
kelt Tolldistrikt. Nu synger Danmarks Sejlskibe paa det
sidste Vers, der er ialt kun 11 tilbage.

I Gabell's Indberetning hedder det saa videre: »Af disse
Fartøjer har anførte Pinche og Galiot aarligt været paa
Sælhundefangst (i Nordishavet), men siden Interessen-
terne derved ej har fundet deres Næring, har alene Pinchen
været der i Aar og Galioten søgt Fragter paa Norge,
hvorfra den med Tømmer er her hjemkommen.

De andre Fartøjer er nødt til at søge Fragter ved Ribe og andre Indenrigssteder og udfører til Holland alle Slags Kornvarer, Sorte Potter, Kampesten, Talg, Svinebørster, Pennefjer, Vadmel, Smør og andre Fedevarer. Bemeldte Fartøjer hjemfører fra Norge Tømmerlast, fra Holland Kalk og Mursten samt andre Købmandsvarer efter den liden Handel og Næring, her falder (i Varde) og først paa Aaret, naar hans Majestæts Magasin Korn skal transporteres (til Garnisionerne i Hertugdømmerne), de da dermed befragtes. Paa Hamborg farer de ligeledes med Korn og sorte Potter.«

Denne Fart erobredes efterhaanden af Fanøboerne, der i 1805 ejede 170 større og mindre Skibe foruden Baadene, som besørgede Farten mellem Øen og Fastlandet.

E. S. En Pinche er et Skib, fra hvilket Skipperen driver Handel, især Tuskhandel. Et saadant Skib havde ofte en hel Butik om Bord, med en handelskyndig Mand som Sælger.

En Kommercelæster er ca. 2 Tons.
